

Зміст

Передмова до українського видання	14
Передмова до чеського видання	15
Перелік використаних скорочень	16
1. Історія та перспективи	17
1.1 Ідея об'єднаної Європи перед Другою світовою війною	17
1.2 Комунітарна Європа (1952–1992 р.р.)	17
1.3 Створення Європейського Союзу	21
1.4 Перспективи	22
2. Основи Європейського Союзу	24
2.1 Наддержавність — новий метод інтеграції	24
2.2 Правосуб'єктність	26
2.2.1 Правосуб'єктність Співтовариств	26
2.2.2 Правосуб'єктність ЄС	27
2.3 Членство	27
2.3.1 Вступ	28
2.3.2 Вихід та виключення	29
2.3.3 Призупинення прав	29
2.4 Головування	29
2.5 Основні принципи функціонування Співтовариств і ЄС	30
2.5.1 Лояльність	30
2.5.2 Солідарність	31
2.5.3 Заборона дискримінації з підстав державної приналежності — походження	31
2.5.4 Субсидіарність	31
2.6 Символи	32
2.7 Громадянство ЄС	32
3. Органи Співтовариств та Європейського Союзу	34
3.1 Європейська Рада	35
3.1.1 Склад	35
3.1.2 Функціонування і правомочності	35
3.2 Рада Європейського Союзу	36
3.2.1 Склад	36
3.2.2 Функціонування	37
3.2.3 Правомочності	40
3.3 Європейська Комісія	41
3.3.1 Склад	41
3.3.2 Функціонування	42
3.3.3 Правомочності	42

3.4 Європейський парламент	43
3.4.1 Склад	43
3.4.2 Статус депутата ЄП	45
3.4.3 Функціонування	46
3.4.4 Правомочності	47
3.4.5 Стосунки ЄП з національними парламентами	48
3.5 Європейський омбудсмен — публічний захисник прав	49
3.6 Суд Європейських Співтовариств	49
3.7 Рахункова палата	49
3.8 Європейський інспектор із захисту даних	50
3.9 Соціально–економічний комітет	50
3.10 Комітет регіонів	50
3.11 Комітет зайнятості	51
3.12 Фінансові органи	51
3.13 Відомство з питань офіційних публікацій ЄС	51
3.14 Відомство з питань відбору персоналу ЄСп	51
3.15 Допоміжні органи — агенції	52
3.16 Транспарентність і доступ до документів	53
3.17 Мови	54
3.18 Персонал	55
3.19 Привілеї та імунітети	55
3.20 Бюджет	56
3.20.1 Доходи бюджету ЄС	56
3.20.2 Видатки бюджету ЄС	57
3.20.3 Бюджетні повноваження	57
4. Поняття, природа і сфера дії європейського права	59
4.1 Поняття	59
4.2 Природа	59
4.2.1 Природа комунітарного права	59
4.2.2 Природа права II та III «стовпів» ДЄС	60
4.3 Предмет європейського права	61
4.3.1 Цілі та механізми їх досягнення	61
4.3.2 Делеговані правомочності та їх здійснення	62
4.3.3 Види правомочності за способом їх закріплення	66
4.3.4 Безпосереднє визначення правомочності	68
4.3.5 Диференціація і тісніша співпраця	68
4.3.6 Комунітаризація	69
4.4 Особова юрисдикція	70
4.4.1 ЄС, Співтовариства та їхні органи	70
4.4.2 Держави–члени та їхні органи	71
4.4.3 Інші суб'єкти	71
4.5 Територіальна юрисдикція	72

5. Джерела європейського права і їх прийняття	74
5.1 Типологія і ієрархія	74
5.2 Первинне право	75
5.2.1 Види та розвиток	75
5.2.2 Процес прийняття та перегляду первинного права	75
5.3 Неписані джерела права	79
5.3.1 Загальні правові принципи	79
5.3.2 Основні права	82
5.4 Зовнішні договори	84
5.4.1 Договори, що укладаються Співтовариствами	84
5.4.2 Договори, що укладаються ЄС	86
5.5 Секундарне право	86
5.5.1 Комунітарні секундарні акти	86
5.5.2 Процедура прийняття і внесення змін до комунітарного секундарного права	90
5.5.3 Імплементатійне секундарне право	94
5.5.4 Гармонізація правових систем держав–членів ЄС	95
5.5.5 Секундарні правові акти II і III «стовпа»	100
5.6 Терціарне право	102
5.7 Формальні ознаки правових актів	103
5.7.1 Назва	103
5.7.2 Обґрунтування та посилання	103
5.7.3 Опублікування і повідомлення	105
5.7.4 Вступ в дію	106
6. Застосування європейського права	107
6.1 Безпосереднє застосування органами ЄС	107
6.1.1 Нормативне застосування	107
6.1.2 Оперативне і контрольне застосування	107
6.1.3 Санкції	107
6.2 Делегування повноважень із застосування європейського права державам–членам	108
6.2.1 Нормативне застосування	108
6.2.2 Оперативне і контрольне застосування	109
6.2.3 Санкції	109
6.3 Принципи застосування європейського права в правових системах держав–членів	110
6.3.1 Безпосереднє застосування комунітарного права в державах–членах	111
6.3.3 Опосередкована дія	119
6.3.4 Відповідальність Співтовариств за шкоду, завдану особі порушенням комунітарного права	120
6.4 Тлумачення комунітарного права	121

---

7. Судовий контроль	123
7.1 Суд Європейських спітовариств	123
7.1.1 Склад	123
7.1.2 Функціонування та методи діяльності	124
7.1.3 Завдання та правомочності	124
7.2 Суд першої інстанції Європейських спітовариств (СПІ)	125
7.2.1 Організація та функціонування	125
7.2.2 Юрисдикція	126
7.3 Спеціалізовані палати	126
7.4 Види провадження у Судах	126
7.4.1 Спори	126
7.4.2 Неспірні провадження	127
7.5 Скарга про порушення Договору (ст. 226 і 227 ДЄСП)	127
7.5.1 Досудова стадія	128
7.5.2 Судова стадія	129
7.5.3 Ознаки порушення Договору	129
7.5.4 Наслідки рішення про порушення	130
7.6 Скарга про недійсність (ст. 230 ДЄСП)	130
7.6.1 Умови допустимості	130
7.6.2 Підстави недійсності	133
7.6.3 Правомочності Суду	133
7.6.4 Заперечення щодо протиправності	133
7.7 Скарга на бездіяльність (ст. 232 ДЄСП)	134
7.7.1 Допустимість	134
7.7.2 Провадження	134
7.8 Скарга про відшкодування шкоди (ст. 235 ДЄСП)	135
7.8.1 Умови допустимості	135
7.8.2 Умови відповідності	136
7.8.3 Практика вирішення скарг про відшкодування шкоди	137
7.9 Службові питання (ст. 236 ДЄСП)	137
7.10 Третейське провадження (ст. 238 і 239 ДЄСП)	138
7.11 Провадження з преюдиційного запиту	138
7.11.1 Предмет преюдиційного запиту	138
7.11.2 Припустимість преюдиційного запиту	139
7.11.3 Активне уповноваження: поняття суду держави-члена	139
7.11.4 Можливість звернутись із преюдиційним запитом	140
7.11.5 Обов'язок останньої судової інстанції звернутись із преюдиційним запитом	140
7.11.6 Провадження	142
7.11.7 Значення рішення	143
7.11.8 Дія рішення в часі	143
7.11.9 Особливі режими преюдиційного запиту	144
7.12. Провадження про видання висновку	144

7.13 Відношення між окремими провадженням	145
7.13.1 Автономія окремих видів провадження	145
7.13.2 Перехрещення правових засобів	146
8. Основи внутрішнього ринку	148
8.1 Види регіональної економічної інтеграції загалом	148
8.2 Методи інтеграції ЄСп/ЄС та історія їх застосування	149
8.3 Загальне співвідношення спільних свобод і політик	150
8.4 Зворотна дискримінація	151
9. Вільний рух товарів	153
9.1 Історія руху товарів в митному союзі ЄСп	153
9.2 Предметна юрисдикція: поняття товару	154
9.3 Територіальна юрисдикція вільного руху товарів	155
9.4 Товари, що перебувають у вільному обігу	155
9.5 Фіскальні перешкоди	156
9.5.1 Заходи з рівноцінним миту ефектом	156
9.5.2 Заборона внутрішнього дискримінаційного оподаткування	157
9.6 Кількісні обмеження	158
9.6.1 Заходи з рівноцінним кількісним обмеженням ефектом — ЗРКОЕ	158
9.6.2 Винятки із заборони кількісних обмежень за ст. 30 ДЄСп	161
9.6.3 Категоричні вимоги і судове звуження поняття ЗРКОЕ	163
9.7 Новий підхід в області технічної гармонізації	165
9.7.1 Стандартизація	166
9.7.2 Сертифікація	167
9.7.3 Комунітарні заходи із запобігання технічним обмеженням торгівлі	167
10. Вільний рух осіб	168
10.1 Особова юрисдикція: бенефіціанти	168
10.2 Предметна юрисдикція: зміст права вільного руху	169
10.3 Винятки із заборони обмеження вільного руху осіб	173
10.3.1 Винятки з первинного права: публічний порядок публічна безпека охорона здоров'я	173
10.3.2 Винятки із секундарного права	175
10.3.3 Винятки — обмеження предметної юрисдикції	175
10.4 Колізії з іншими свободами вільного ринку	178
11. Вільний рух працівників	181
11.1 Особова юрисдикція: бенефіціанти	182
11.1.1 Члени сімей	183
11.2 Специфіка права працівника на вільний рух і перебування	184
11.2.1 Заборона обмеження працевлаштування	184
11.2.2 Недискримінація на місці роботи	185

11.3 Соціальна політика	186
11.3.1 Соціальне забезпечення	186
11.3.2 Трудове право	187
11.3.3 Соціальні умови членів сім'ї	190
12. Свобода заснування	191
12.1 Предметна юрисдикція: поняття і зміст права заснування	192
12.2 Особова юрисдикція: бенефіціанти	192
12.2.1 Фізичні особи	192
12.2.2 Юридичні особи	193
12.3 Перешкоди свободі заснування і її усунення	195
12.3.1 Дискримінаційні умови заснування	195
12.3.2 Недостатність вільного руху юридичних осіб	199
13. Вільне надання і отримання послуг	205
13.1 Предметна юрисдикція: поняття послуги	206
13.2 Особова юрисдикція: бенефіціанти	207
13.3 Перешкоди на європейському ринку праці і їх усунення	208
13.3.1 Поняття перешкоди	208
13.3.2 Види перешкод	208
13.3.3 Механізми усунення перешкод	208
13.4 Винятки із заборони перешкод вільному руху послуг	209
14. Європейський фінансовий простір: вільний рух капіталу і фінансових послуг та єдина валюта	210
14.1 Вільний рух капіталу	210
14.1.1 Принцип	210
14.1.2 Винятки	211
14.2 Економічний і валютний союз(ЕВС)	212
14.2.1 Координація економічної політики держав–членів	213
14.2.2 Уніфікація валютної політики	213
14.2.3 Інституції ЕВС	215
14.3 Лібералізація фінансових послуг	217
15. Конкуренційна політика	219
15.1 Суть, мета і складники конкуренційної політики	219
15.2 Основні поняття: підприємство і релевантний ринок	220
15.2.1 Підприємство	220
15.2.2 Релевантний ринок	221
15.3 Заборона угод, що порушують конкуренцію	222
15.3.1 Форма угоди	223
15.3.2 Відчутне обмеження конкуренції	224
15.3.3 Локалізація антиконкуренційних угод на внутрішньому ринку	225

15.3.4 Вплив на торгівлю між державами–членами (т.зв. «міждержавна клаузула»)	225
15.3.5 Винятки із заборони	226
15.4 Панівне становище і зловживання ним	226
15.4.1 Панівне становище	227
15.4.2 Зловживання панівним становищем	228
15.5 Застосування ст. 81 та 82 ДЄСп	228
15.5.1 Принципи застосування	228
15.5.2 Стосунки Комісії з національними конкурентійними органами	229
15.5.3 Процесуальні аспекти	231
15.6 Злиття підприємств	233
15.6.1 Поняття злиття підприємств	233
15.6.2 Правомочність Комісії	234
15.6.3 Дозвіл на злиття підприємств	236
15.6.4 Процесуальні правила	236
15.6.5 Санкції	237
15.7 Конкурентійні правила для держав–членів	237
15.7.1 Обов’язок держав–членів не втручатися на законодавчому рівні до конкуренції між підприємствами	237
15.8 Державні монополії державні підприємства і правила конкуренції	238
15.8.1 Державні монополії торговельного характеру	238
15.8.2 Підприємства з державним елементом	239
15.9 Державна допомога	243
15.9.1 Поняття допомоги, що є несумісною із спільним ринком	243
15.9.2 Вплив на конкуренцію і торгівлю між державами–членами (міждержавна клаузула)	244
15.9.3 Винятки із загальної засади несумісності	245
15.9.4 Застосовча практика	246
15.9.5 Комунарний аналіз допомоги	246
15.9.6 Санкції: повернення допомоги	248
15.10 Державні замовлення	248
16. Простір свободи, безпеки і справедливості	251
16.1 Візова політика, питання надання притулку і політика переселенців	251
16.2 Судова співпраця в цивільно–правових справах з транскордонним елементом	253
16.3 Співпраця в галузі юстиції і правоохоронній сфері в кримінальних питаннях	254
16.3.1 Предмет та інструменти СЮПКП	255
16.3.2 Інституціональні аспекти	255
17. Напрямки комунарної внутрішньої політики — огляд	257

---

18. Напрямки спільної зовнішньої політики	260
18.1 Спільна торговельна політика	260
18.2 Допомога країнам, що розвиваються	260
18.3 Гуманітарна допомога	260
18.4 Економічна, фінансова і технічна співпраця з третіми країнами	261
18.5 Спільна зовнішня політика і політика безпеки (П стовп)	261
19. Правові відносини Європейського Союзу з Україною (О.Андрійчук спеціально для українського видання)	263
19.1 Політико–правові передумови співпраці	263
19.2 Історія стосунків	264
19.3 «Угода про партнерство і співробітництво»	266
19.3.1 Структура	266
19.3.2 Мета та принципи	267
19.3.3 Органи	267
19.3.4 Основні напрямки співпраці	268
19.4 План дій Україна — ЄС	268
19.5 Передумови вступу	269
Перелік літератури	271
Предметний покажчик	273